

Module 9: Verkeersveiligheid

Inleiding

Modulaire opbouw GVVP

Het Astense GVVP kent een flexibele, modulaire opbouw. Het beleidsplan bestaat uit een kop met de verkeersvisie, een middendeel met uitwerking van de onderdelen van het beleid en een staart met integraal beleid en een maatregelenpakket.

De visie in de kop zet in op actieve, leefbare en duurzame mobiliteit en omgeving, waarin iedereen zich veilig kan verplaatsen. De uitwerking van het verkeersbeleid vindt plaats in losse modules, die eenvoudig geactualiseerd kunnen worden. Ook is het op deze manier eenvoudig om modules toe te voegen.

Verkeersveiligheid

Het thema 'verkeersveiligheid' heeft in de verkeersvisie een hoge prioriteit gekregen. Binnen dit thema valt ook handhaving wat een gemiddelde prioriteit heeft gekregen. Dat beschrijven we in deze module separaat, naast de visie en het beleid voor verkeersveiligheid.

Situatiebeschrijving

Risicoanalyse gemeente Asten

In het kader van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV 2030) is er een risicoanalyse uitgevoerd, waarbij is gekeken naar de verkeersstructuur, het gedrag van weggebruikers en specifieke risicogroepen. Uit deze risicoanalyse voor de gemeente Asten komen de volgende onderdelen aan bod:

Infrastructuur

- Op 50 en 60 km/uur wegen in de gemeente is er sprake van een hoog risico vanwege o.a. de inrichting en de hoge snelheden van gemotoriseerd verkeer.
- In de kernen is het risico op 50 km/uur wegen twee keer zo hoog als gemiddeld in Noord-Brabant.

Gedrag en risicogroepen

- Jongere automobilisten (18-24 jaar) veroorzaken relatief veel ongevallen, met name op wegen buiten de kernen.
- Oudere fietsers, vaak op e-bikes, vormen een groeiend risico. In 25% van de ongevallen zijn zestigplussers betrokken, meestal als fietser.
- Ook bromfietsers zijn vaak betrokken bij ongevallen met slachtoffers (20%).
- Rijden onder invloed en afleiding in het verkeer zijn moeilijk meetbare maar reële risico's.
- Snelheidsovertredingen komen structureel voor op met name 80 en 30 km/uur wegen.

Risicolocaties

- De Wilhelminastraat, Ommelseweg en Dijkstraat zijn locaties waar veel risico's liggen; hoge snelheden, kwetsbare verkeersdeelnemers en de inrichting is onvoldoende verkeersveilig en moet beter worden afgestemd op de wegfunctie.
- Rond verschillende wegen in het buitengebied zijn de fietspaden (te) smal, worden wegen intensief gebruikt en wordt er te hard gereden.

Kansen voor veiliger verkeersgedrag

Uit de evaluatie van het Gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan (GVVP) 2016 blijkt dat er in Asten duidelijke kansen liggen om verkeersveiligheid verder te verbeteren door in te zetten op mensgericht gedrag. De meest verkeersonveilige locaties zijn inmiddels aangepakt met infrastructurele maatregelen. Toch blijkt dat menselijk handelen een belangrijke factor blijft bij het ontstaan van verkeersongevallen.

Om die reden is het van belang om naast fysieke ingrepen ook te investeren in gedragsbeïnvloeding. Door middel van gerichte communicatie, verkeerseducatie en bewustwordingscampagnes kunnen we verkeersdeelnemers stimuleren tot veiliger gedrag. Deze zachte maatregelen vormen een waardevolle aanvulling op het bestaande verkeersveiligheidsbeleid en dragen bij aan een integrale aanpak.

Permanente VerkeersEducatie

Permanente Verkeerseducatie vormt een essentiële pijler voor het bevorderen van veiliger verkeersgedrag. Dit vraagt om een structurele en leeftijdsbrede benadering, waarbij verkeersveiligheid niet alleen wordt onderwezen aan schoolgaande kinderen op basisscholen en het Varendonck College, maar ook aan andere doelgroepen zoals peuters, jongeren, volwassenen en ouderen.

Door in te zetten op een levensloopgerichte aanpak van verkeerseducatie, vergroten we de bewustwording en dragen we bij aan een veiliger verkeersklimaat voor alle inwoners van Asten.

Ongevallenanalyse

Bij de evaluatie van het GVVP 2016 is een ongevallenanalyse uitgevoerd voor de wegen in de gemeente Asten. In de afgelopen vijf jaar hebben er 435 ongevallen plaatsgevonden op wegen in beheer bij de gemeente Asten. De volgende doelgroepen komen als risicogroepen naar voren uit de ongevallenanalyse:

- fietsers (e-bike en reguliere fiets) en voetgangers van 60 jaar of ouder
- fietsers en voetgangers tot en met 15 jaar
- jongeren op een bromfiets
- personenautobestuurders, met nadruk op jongere automobilisten
- bestuurders van bestelauto's

De evaluatie benoemt ook de doelgroep vrachtwagenbestuurders als opvallend. Deze doelgroep valt buiten de scope van deze module, omdat het hiervan 60% ongevallen op de A67 betreft. Die doelgroep ligt buiten de invloedssfeer van de gemeente Asten. Over ongevallen die niet op het eigen wegennet hebben plaatsgevonden, geeft de gemeente een signaal af naar de hogere overheden.

Verkeerseducatie basisscholen

Alle basisscholen in de gemeente zijn actief met verkeerseducatie en een veilige schoolomgeving. We streven ernaar dat iedere basisschool deelneemt aan het Brabants Verkeersveiligheidslabel. Dat label borgt de planmatige opzet en uitvoering van verkeerseducatie. Zo overleggen de scholen verschillende keren per jaar. Zij delen ervaringen, stemmen activiteiten af en zoeken samenwerking.

De gemeente heeft een faciliterende rol en stelt daarvoor middelen beschikbaar. Die middelen, in de vorm van subsidie, ontvangt de gemeente op haar beurt van de provincie Noord-Brabant.

Varendonck College

Ook het Varendonck College besteedt al een aantal jaren aandacht aan verkeersveiligheid. De school kent een verkeerscoördinator en in de eerste drie leerjaren worden verkeerslessen gegeven. Dit is per leerjaar één onderdeel uit het bredere programma TotallyTraffic¹ dat in Noord-Brabant door middelbare scholen wordt gebruikt. De gemeente ondersteunt de activiteiten jaarlijks met een financiële bijdrage.

Landelijke campagnes

De gemeente Asten neemt actief deel aan landelijke en provinciale campagnes op het gebied van verkeer en mobiliteit. Deze campagnes richten zich niet alleen op het bevorderen van verkeersveiligheid, maar ook op het stimuleren van alternatieven voor autogebruik, zoals fietsen, lopen en deelmobiliteit.

¹ TotallyTraffic is een structureel programma voor verkeersveiligheid en verkeerseducatie en richt zich op jongeren van 12 tot en met 18 jaar.

Door middel van gerichte communicatie sluiten we aan bij bredere beleidsdoelen en vergroten we de bewustwording onder inwoners. Hiermee leveren we een concrete bijdrage aan de mobiliteitstransitie en geven we invulling aan het STOMP-principe.

Deze campagnes versterken het lokale beleid en dragen bij aan een veiliger, duurzamer en toekomstbestendig mobiliteitssysteem in Asten.

Verkeerswerkgroep

De gemeente werkt samen met een verkeerswerkgroep. Doel van de verkeerswerkgroep is het signaleren en oplossen van verkeersknelpunten op het Astense wegennet. In deze verkeerswerkgroep zijn politie, brandweer, wegbeheerder, VAC-PAT, ZLTO, CMA en de dorpsraden vertegenwoordigd.

Visie

Verkeersveiligheid staat voorop in Asten. Iedereen moet zich veilig kunnen verplaatsen, ongeacht het vervoermiddel en de persoon. Daarom combineren we een slimme, verkeersveilige inrichting van wegen met het stimuleren van bewust verkeersgedrag. Educatie, handhaving en communicatie spelen een sleutelrol in het terugdringen van verkeersongevallen en het vergroten van de leefbaarheid. We streven naar een wegennet dat helder en voorspelbaar is ingericht, zodat weggebruikers intuïtief weten wat er van hen wordt verwacht. Dit doen we aan de hand van de richtlijnen van Duurzaam Veilig en de categorisering van het wegennet in de module 'gemotoriseerd verkeer' (module 5). Samen met inwoners, regionale partners en werkgevers werken we aan een verkeersbewuste en veilige gemeente. Ons doel is helder: minder verkeersslachtoffers, minder ongevallen en een leefomgeving waarin iedereen met vertrouwen de weg op kan.

Daarmee sluiten we aan op de landelijke en provinciale inzet, op weg naar nul verkeersdoden. Naast fysieke aanpak van het wegennet zetten we in op de eerder genoemde permanente verkeerseducatie.

Beleid

Op basis van de visie op het thema 'verkeersveiligheid' is het volgende beleid opgesteld:

Risicogestuurde Aanpak en Gedragsverandering

De gemeente Asten maakt gebruik van de landelijke risicogestuurde aanpak vanuit het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV). Hiermee identificeren we risicovolle locaties en doelgroepen, gebaseerd op:

- Infrastructurele risico's: locaties met een hoog aantal geregistreerde verkeersongevallen.
- Gedragmatige risico's: doelgroepen die relatief vaak betrokken zijn bij ongevallen, zoals jongeren, ouderen en hardrijders.

We combineren data-analyse met signalen uit de gemeenschap, zoals meldingen en klachten en de input van de verkeerswerkgroep. Jaarlijks inventariseren we verkeersonveilige situaties. Prioriteiten worden gesteld op basis van ernst en haalbaarheid van maatregelen.

Uitbreiden Permanente VerkeersEducatie

Blijvend en meer inzetten op veiliger verkeersgedrag is de primaire beleidskeuze. Het is noodzakelijk om, naast aandacht voor scholen, ook de andere doelgroepen te betrekken bij verkeerseducatie. Dat kan het best worden ingevuld door vasthouden en verbreden van permanente verkeerseducatie (PVE): aandacht en energie voor alle doelgroepen, in alle leeftijden. De gemeente zet hierop in, door partners te stimuleren en het initiëren van projecten voor de nog ontbrekende doelgroepen. Campagnes worden breed ingezet, iedere campagne die een bijdrage levert aan verkeersveiligheid kan hiervoor worden ingezet. Daarmee sluiten we aan op de landelijke en provinciale campagnes.

Faciliterende rol gemeente

De rol van de gemeente bij permanente verkeerseducatie is anders dan de rol bij infrastructurele maatregelen. De gemeente is dan natuurlijk wegbeheerder. Bij inzet op veiliger verkeersgedrag heeft de gemeente een faciliterende rol en moeten we de samenwerking opzoeken. Andere partijen moeten de uitvoerende rol op zich blijven nemen en zo mogelijk uitbreiden. De rol die de basisscholen, het Varendonck College en de verkeerswerkgroep hebben genomen, is daar op dit moment een voorbeeld van. Die partners in verkeersveiligheid hebben het initiatief, de gemeente faciliteert. Voorwaarde is dat de gemeente een vaste ambtelijke contactpersoon heeft.

Onderdeel van die faciliterende rol is de afstemming van acties op de landelijke en regionale campagnekalender. Aansluiten op landelijke thema's en campagnes maken het effect van acties groter. De ervaring leert dat het 'meeliften' met bovenlokale activiteiten beter is op het bereik en effect. De gemeente is hier actief bij betrokken.

Samenwerking met bestaande organisaties en belangenvertegenwoordigers naast VVN biedt kansen. Denk aan ZLTO (fietsers en landbouwverkeer), sportverenigingen (fietsers en alcohol in het verkeer), dorps- of wijkraad (automobilisten), KBO (ouderen) en zo verder. Bij het ontwikkelen van dat netwerk van betrokken organisaties ligt er een rol voor de gemeente, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Zij kan partijen stimuleren ook een actieve bijdrage te gaan leveren.

Volop mogelijkheden voor uitvoering

Verkeerseducatie voor verschillende doelgroepen is geen volledig nieuwe ontwikkeling. Dat betekent dat er in Nederland en in Noord-Brabant volop voorbeelden zijn die zich in de praktijk hebben bewezen. Kijkend naar de Astense situatie en de praktijkvoorbeelden is een principe-pakket opgesteld voor de permanente verkeerseducatie in de gemeente. Dat kan een basis zijn voor de uitwerking en verdere invulling daarvan, samen met andere partners. De afkorting SBV in tabel 1 staat voor Stichting Bevordering Verkeerseducatie.

Doelgroep	Actie, project	Initiatief
0-3 jaar	JONGleren in het verkeer (VVN)	Peuterspeelzaal, kinderdagverblijf
4-12 jaar, basisschool	Streetwise (ANWB-lesprogramma) Let's go (ANWB-lesprogramma) 100+ kleine en grote acties via BVL.nl BVL	Scholen Scholen Scholen Scholen
12-18 jaar, jeugd	Totally Traffic VOMOL (landbouw-fiets) Theater Zeven Sloten	Varendonck College ZLTO/Cumela Nader te bepalen
19-24 jaar, jongeren	Veiligrijden.nl (VVN) Projecten van TeamAlert Streettalk (ROV-Limburg)	Werkgevers, vervoerbedrijven Voetbal-/Sportvereniging ONIS, jongerenwerk
25-60 jaar, volwassenen	Veiligrijden.nl (VVN) Slipcursus Rijvaardigheidstraining auto Vaardigheidstraining motor (ANWB) Landelijke campagnes	Werkgevers, vervoerbedrijven Nader te bepalen/rijscholen Nader te bepalen/rijscholen Nader te bepalen/rijscholen Gemeente
61-70 jaar, oudere volwassenen	e-bike-dag Bijtanken en Oppoetsen (SBV)	KBO's//Fietzersbond/TWC KBO's
70+ jaar, ouderen	BROEM	KBO's

Tabel 1: doorkijk principepakket permanente verkeerseducatie Asten

In de module voetgangers en schoolomgevingen is al specifiek aandacht besteed aan schoolroutes voor basisscholen.

Monitoring

Aansluiting vinden bij de verkeersproblemen van doelgroepen is de basis voor succesvolle verkeerseducatie. Daarom is het wenselijk de informatie over die verkeersproblemen en educatiebehoefte gestructureerd te verzamelen. Dit kan door tweejaarlijks een inventarisatie te doen, als volgt:

- analyse ongevalsgegevens
- analyse telprogramma verkeersgegevens
- analyse klachten en meldingen
- aansluiting op realiseerbare projecten, via input van verkeersveiligheidspartners en mogelijk buurgemeenten

De gemeente neemt het initiatief om de informatie te verzamelen, als basis voor de afstemming met de verkeersveiligheidspartners. Die informatie vormt de basis voor de accenten in het educatieprogramma voor de komende twee jaren.

Verkeerswerkgroep

Het is wenselijk om de jaarlijkse bijdrage aan de verkeerswerkgroep te handhaven en deze in te zetten voor knelpunten op het gebied van verkeersveiligheid. Naast het signaleren en oplossen van problemen in de infrastructuur richt de verkeerswerkgroep zich ook op signaleren en toetsen van subjectieve verkeersonveiligheid. De verkeerswerkgroep zet zich verder ook in voor het doorvoeren van maatregelen in het kader van gedragsbeïnvloeding, zoals campagnes en educatie.

Handhaving

Handhaving is het sluitstuk van verkeersveiligheid en is onlosmakelijk verbonden met een beter verkeersgedrag. Op onderdelen is het zelfs noodzakelijk. Maar de inzet van de gemeente Asten voor verkeersveiliger gedrag mag niet afhankelijk zijn van die handhaving. Daarvoor is de gemeente te sterk afhankelijk van de mogelijkheden van de politie en BOA. Bekend is dat die beperkt zijn, omdat er vanuit andere belangen een beroep op de politiecapaciteit wordt gedaan en dat de BOA de aandacht moet verdelen over meerdere taken.

Afstemming tussen gemeente en politie binnen de bestaande overlegstructuur blijft nodig, om zo de kansen die er zijn vanuit handhaving de educatieactiviteiten te versterken. Aansluiting op de lokale en bovenlokale acties en campagnes is het belangrijkste doel.

Beleidskeuzes

Voor het thema 'verkeersveiligheid' zetten we in op:

- **Risicogestuurde aanpak en gedragsverandering** vanuit het SPV, om verkeersonveilige situaties op te lossen.
- **Inzet op permanente verkeerseducatie** voor alle doelgroepen binnen onze gemeente.
- **Faciliterende en stimulerende rol** van de gemeente richting samenwerkingspartners en scholen.
- **Handhaving** blijft nodig om goed verkeersgedrag te stimuleren en is daardoor noodzakelijk.
- **Tweejaarlijkse monitoring** naar de verkeersproblemen en de educatiebehoefte in de gemeente.
- **Bijdrage verkeerswerkgroep** om deze in te zetten voor knelpunten op het gebied van verkeersveiligheid.

Maatregelen

p.m.